

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 5 - Number: 16, p. 79-93, Summer 2021

Selanik'te Yaşayan Türklerin Dil Durumu *The Language Situation of Turks in Thessaloniki*

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.841177>

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
15.12.2020

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
25.04.2021

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.06.2021

Asya Studies

Devrim Divrik
Doktora Öğrencisi / Necmettin
Erbakan Üniversitesi, Eğitim
Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi
Anabilim Dalı,
devrimdivrik@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-5297-964X>

Prof. Dr. Mehmet Canbulat
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim
Dalı,
canbulatm@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-1781-2684>

* Bu makale, birinci yazar Devrim Divrik tarafından ikinci yazar Prof. Dr. Mehmet Canbulat danışmanlığında hazırlanan "Selanik'te Yaşayan Türklerin Dil Durumu" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Öz

Bu çalışmada tarihten bu yana kozmopolit yapısıyla adeta bir kültür mozaığı olan Selanik'te yaşayan Türklerin dil kullanımı, tutumu, seçimi, sürdürümü ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve kimlik algısı değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Farklı ülkelerde ve kentlerde ana dili Türkçe olan topluluklarla dil durum çalışmaları yapılmış olmasına rağmen tarihi ve siyasi açıdan Türkler adına çok değerli olan ve Mustafa Kemal Atatürk'ün kenti Selanik'in bu çalışmalardan yoksun kaldığı görülmüştür. Çalışma, nicel araştırma yaklaşımı içinde tarama yöntemiyle yürütülmüş betimsel bir araştırma değildir. Bu çalışmada durum ve değişkenler arası ilişkilerin incelenmesinde ki-kare testlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını Selanik'te yaşayan farklı yaş, cinsiyet ve meslek gruplarından toplam 64 kişi oluşturmuştur. Veriler, Yağmur (2003) tarafından geliştirilen bir anket ile toplanmıştır. Araştırma sonuçları Türkçenin dil sürdürüm oranının Selanik'te %64 olduğunu göstermiştir. Bu durum Türkçenin sürdürmnü Selanik'te devam ettirse de özellikle genç kuşak düzeyinde tehlike altında olduğunu göstermektedir. Ayrıca aile içinde en etkili iletişim dili Türkçedir. Katılımcıların genelinin Türkçeye karşı olumlu tutum içinde olduğu belirlenmiştir. Ancak genel anlamda görülen olumlu tutumun genç Türk nüfusunda düşüş yaşadığı saptanmıştır. Özellikle sosyal ortamlarda büyük oranda Yunancanın tercih edildiği görülmüştür. Sonuç olarak Selanik'te yaşayan Türklerin Türkçe dil durumları adına olumlu bir tablo görülse de Türkçenin Balkanlardaki geleceği için özellikle genç kuşağı kapsayıcı çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Selanik, Türkçe, Dil Kullanımı, Dil Tutumu, Dil Seçimi, Dil Sürdürümü

Abstract

In this study, the relationship between language usage, attitude, choice, maintenance together with gender, age, educational status and identity perception of Turks living in Thessaloniki, which has been almost a cultural mosaic with its cosmopolitan structure since history and the variables of gender, age, educational status and identity perception were examined. Despite the fact that language case studies have been carried out with communities whose mother tongue is Turkish in different countries and cities, it has been observed that Thessaloniki, the city of Mustafa Kemal Atatürk, which is very valuable for Turks historically and politically, has been deprived of these studies. The study is a descriptive research conducted with the survey method in a quantitative research approach. In this study, chi-square tests were used to examine the relationships between state and variables. The participants of the study consisted of 64 people from different age, gender and occupation groups living in Thessaloniki. The data were collected by a questionnaire, developed by Yağmur (2003). The research has shown that Turkish has a 64% linguistic continuation in Thessaloniki. Although this situation continues the continuation of Turkish, it shows that it is in danger especially at the younger generation level. However, it was found that this positive attitude in general decreased in the young Turkish population. Especially in social environments, it is seen that Greek is preferred. Although a positive picture can be seen in the name of Turkish language in general, studies should be done especially for the younger generations for the future of Turkish in the Balkans.

Keywords: Thessaloniki, Turkish language, Language Use, Language Attitude, Language Choice, Language Maintenance

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Divrik, D. ve Canbulat, M. (2021). Selanik'te Yaşayan Türklerin Dil Durumu. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 5(16), 79-93.

GİRİŞ

Selanik, Osmanlı denetimine girdiği andan itibaren Yunan ve Türklerin bir arada yaşadığı bir kent olmuştur. Çok dilli ve çok kültürlü olan bu kent Osmanlı Devleti'nin dağılmasıyla ve buna bağlı yaşanan göçlerle birlikte bu özelliğinde değişimler göstermiştir. Özellikle mübadeleyle birlikte Türk nüfus Türkiye'ye göç etmiş, çok az sayıda Türk bu kentte yaşama tutunmaya devam etmiştir. Günümüzde Selanik'te yaşayan az sayıda Türk nüfusun kent halkı ile kurduğu bağın ve iletişimin temelinde geçmişe dayanan kültürel birikim ve dil bulunmaktadır. Bu köprü niteliğinde olan dil Selanik gibi kozmopolit kentlerde iki dilliliği doğurmuştur.

Alanyazında iki dillilik (*bilingualism*) kavramı yalnızca bilimsel açıdan değil politik açıdan da tartışma konusudur. Politik tartışmaların merkezinde eğitim sorunları varken bilimsel tartışmalar ise iki dilliliği diyalektik bir yaklaşım içinde tartışmaktadır. İki dillilik kavramı dilbilim, sosyoloji, ruhbilim ve eğitim bilimleri gibi çeşitli bilim dallarının alanına girmekte, her disiplin tarafından farklı bir biçimde tanımlanmakta ve üzerinde uzlaşmış bir tanım bulunmamaktadır. Gass ve Selinker (2008) iki dilliliğin 34 farklı tanımı olduğunu ve bu tanımların çoğunun birbirini kapsadığını söylemiştir. Lambeck (1984)'e göre tanımların tek bir ortak yanı bulunmaktadır o da "birden çok dilin olmasıdır" (akt. Canbulat, 2016).

Dil planlaması açısından iki dillilik tartışmalarına bakıldığında, azınlık dillerinin tehdit olarak algılandığı; çoğulcu ve katılımcı olduğunu iddia eden ülkelerdeki iki dilli uygulamaların arkasında, baskın dilde erime (asimilasyon) politikasının yer aldığı görülmektedir. Göçmenlerin baskın dilde erimesine ve sosyalleşmesine dayanan bu yaklaşımın belirlenmesinde siyaset kadar medya kuruluşlarının, iş dünyasının da etkisi belirleyici düzeydedir. Bunun yanında azınlık dilinin varlığını ve öğretimini bir insani hak olarak kabul eden ve de azınlık dilini desteklenmesi gereken bir zenginlik olarak gören uygulamalar da bulunmaktadır. Çok dillilik, uluslararası saygınlığı olan diller söz konusu olduğu zaman toplum tarafından kabul görmektedir. Bunun tam tersi göçmen ve azınlık gruplarının baskısı ile oluşan çok dillilik, toplumca tehdit olarak görülmektedir (akt. Canbulat, 2016).

Tarihte Balkan Yarımadasının Türk hakimiyetine girmesiyle Türkçe bu bölgede resmi bir dil haline gelmiştir. Bu durumu Balkan topraklarına yerleşmiş Türk halkı da çok güçlendirmiştir. Zamanla bu Türk halkı iki dilli öğelerle bölgede yaşamaya devam etmiştir (Hazai, 1960). Yunanistan'ın da içinde bulunduğu Balkan Yarımadasında ne toplumlar ne de hükümetler farklı kültür ve dillere olumlu bakarken, eğitim sistemlerinde de bu tutum görülmektedir. Gün geçtikçe artan göçmen ve yabancı karşıtı söylemlerin de etkisiyle Avrupa'da yaşayan Türkler okullarda Türkçe dersi alma haklarını tek tek kaybetmişlerdir (Yağmur, 2006). Yunanistan'ın Selanik kentinde yaşayan Türkler de bu durumda olup kendi kültürlerini, dillerini koruma ve sürdürme çabasındadır. Yunan hakimiyeti ve ardından yaşanan mübadele sürecinden bu yana kentte az sayıdaki yurttaşımız yaşamını sürdürmektedir.

Selanik'teki maddi ve manevi mirasımızın temsilcileri olan oradaki yurttaşlarımızın dil durumları ve dil sürdürümleri Selanik'teki Türklerin ve Türkçenin geleceği hakkında bizlere ipuçları sunacaktır. Bu ipuçlarına ulaşma amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Selanik'te yaşayan Türklerin kimlik ve ana dili tanımları nasıldır?
  2. Kişilere göre dil kullanımı ile katılımcıların cinsiyet, yaş, kültürel yönelimleri ve eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
  3. Katılımcıların Türkçe ve Yunancaya ilişkin dil seçimleri ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve kültürel yönelimleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların Türkçe ve Yunanca dil tutumları ile cinsiyet, yaş, eğitim durumları ve kültürel yönelimleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama (*survey*) tekniğine dayalı betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2012). Bu amaçla hazırlanan anket yardımıyla Selanik'te Yaşayan Türklerin dil kullanımı, tutumu, seçimi ve sürdürümü hakkında betimsel tespitler yapılmaya çalışılmıştır.

Katılımcıların kimlik algısı incelendiğinde yarısından fazlası (%57,8) kendisini Türk kimliğine ait hissettiğini belirtmiştir. Tablo cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Eğitim durumları açısından bakıldığında ise en dikkat çekici veri lisansüstü düzeyde eğitim almış kişilerden kendimi Yunan hissediyorum diyen hiç kimsenin olmamasıdır. Bunun yanında bu eğitim seviyesindeki kişilerde çift kimlikli bir algı görülmektedir. Ayrıca kendimi Yunan hissediyorum diyenlerin en yoğun olduğu eğitim kademesinin lise mezunları olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Yaşlara Göre Kimlik Algısı

		18-25	26-35	36-45	46-60	60+	Toplam
		Yaş	Yaş	Yaş	Yaş	Yaş	
Türk	f	6	13	8	8	2	37
	%	37,5	61,9	57,1	100	40	57,8
Yunan	f	6	3	2	0	0	11
	%	37,5	14,2	14,2	0	0	17,1
Türk & Yunan	f	4	5	4	0	3	16
	%	25	23,8	28,6	0	60	25
Toplam	f	16	21	14	8	5	64
	%	100	100	100	100	100	100

Tablo 3'te kimlik algısının yaşlara göre dağılımı gösterilmiştir. Buna göre 45-60 yaş aralığındaki katılımcıların tamamının kendimi Türk kimliğine ait hissediyorum demesi dikkat çekicidir. 60 yaş ve üzeri olan katılımcılarda da kendisini Yunan kimliğine ait hisseden kimsenin olmadığı görülmektedir. Bunların aksine 18-25 yaş aralığındaki gençlerde tüm kimlik algılarına dengeli bir dağılım görülmektedir.

Tablo 4. Cinsiyet ve Eğitim Durumlarına Göre Katılımcıların Belirttikleri Ana Dilleri

		Erkek	Kadın	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü	Toplam
				Mezunu	Mezunu	Mezunu	Mezunu	
Türkçe	f	18	20	1	8	21	8	38
	%	54,5	64,5	100	53,3	58,3	66,6	59,3
Yunanca	f	2	0	0	2	0	0	2
	%	6	0	0	13,3	0	0	3,1
Türkçe & Yunanca	f	13	11	0	5	15	4	24
	%	39,3	35,5	0	33,3	41,6	33,3	37,5
Toplam	f	33	31	1	15	36	12	64
	%	100	100	100	100	100	100	100

Tablo 4'e göre erkeklerin %54,5 ve kadınların %64,5 ana dilini Türkçe olarak belirtmiştir. Cinsiyet bakımından tablo genel olarak değerlendirildiğinde cinsiyet değişkeninin ana dili tanımlamasında anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Lise düzeyinde eğitim görmüş katılımcıların ana dilini Türkçe olarak belirtme oranları %53,3, üniversite mezunlarının %58,3 ve lisansüstü diploma sahiplerinin %66,6 olduğu görülmektedir. Buradan eğitim seviyesi yükseldikçe ana dilini Türkçe olarak belirtme yüzdesinin az da olsa arttığı görülmektedir.

Tablo 5. Yaş Aralıklarına Göre Katılımcıların Belirttikleri Ana Dilleri

		18-25	26-35	36-45	46-60	60+	Toplam
		Yaş	Yaş	Yaş	Yaş	Yaş	
Türkçe	f	5	14	10	6	3	38
	%	31,2	66,6	71,4	75	60	59,3
Yunanca	f	2	0	0	0	0	2
	%	12,5	0	0	0	0	3,1
Türkçe & Yunanca	f	9	7	4	2	2	24
	%	56,2	33,3	28,5	25	40	37,5
Toplam	f	16	21	14	8	5	64
	%	100	100	100	100	100	100

Tablo 5'e göre 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların iki dillilik oranının oldukça yüksek olduğu görülmekte ve bu grup haricinde hiçbir yaş aralığında ana dilim Yunanca diyen katılımcının olmaması dikkat çekicidir.

Yaş aralıklarına göre katılımcıların belirttikleri ana dili tablosu genel olarak yorumlandığında yaşların arttıkça ana dilini Türkçe olarak belirtme oranlarının arttığı görülmektedir. Ancak bu yükseliş 60 yaş ve üstü katılımcılarda son bulmaktadır. Sonuçlara göre en dikkat çekici noktaların başında gençlerin ana dilini Türkçe olarak belirtmesindeki düşük oran gelmektedir. Bunun yanında 18-25 yaş aralığı dışında hiçbir yaş aralığında ana dilini Yunanca olarak tanımlayan kimse bulunmazken 18-25 yaş aralığında %12,5 oranında ana dilim Yunanca diyen katılımcılar vardır. Ayrıca her iki dili de ana dili olarak görenlerin oranı %56,2 ile diğer tüm yaş aralıklarından oldukça fazladır. Tüm bu bulgular tablo 1 ve 2'deki kimlik algısı bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Bosnalı (2007) çalışmasında ana dili yitiminin ve sürdürümünün doğru biçimde değerlendirilebilmesi için belirtilen ana dili ile potansiyel ana dilinin orantısına bakılması gerektiğini vurgulamıştır.

Ancak bu orantıya bakmadan önce dil sürdürümünü açıklamak gerek. Dil sürdürümü, kişilerin başka dillerin konuşulduğu ülkelerde yaşasalar da kendi ana dillerini kullanmayı sürdürmelerine denmektedir. Göçmen gruplar yaşadıkları ülkenin dilinin hakimiyetine rağmen, sadakat duygularının dışına çıkarak azınlık kimliğini koruma ve ana diline bağlılık sebebiyle kendi dillerini kullanmaya devam edebilirler (İmer, Kocaman ve Özsoy 2011).

Bosnalı (2007) dil yitimi ve dil sürdürümü sonuçlarına erişmek için şu yöntemin kullanılması gerektiğini söylemiştir.

Ana Dili Sürdürümü = Belirtilen Ana Dili : Potansiyel Ana Dili

Dil Yitimi = (Potansiyel Ana Dili – Belirtilen Ana Dili) : Potansiyel Ana Dili

Bu formüllerin uygulanabilmesi için katılımcıların belirttikleri ana dilleri ve potansiyel ana dillerinin belirlenmesi gerekmektedir. İlk aşamada katılımcılara ana dilleri sorulmuş ve verdikleri cevap onların belirttikleri ana dilini oluşturmaktadır. İkinci aşamada katılımcıların potansiyel ana dillerini belirlemek için annelerinin dilleri göz önüne alınmış ve annelerinin konuştuğu dil onların potansiyel ana dilleri olarak belirlenmiştir. Buna göre Tablo 6 ortaya çıkmıştır.

Tablo 6. Potansiyel ve Belirtilen Ana Dili Arasındaki Fark

	Potansiyel Ana Dili		Belirtilen Ana Dili		Fark	
	n	%	n	%	n	%
Türkçe	59	92,1	38	59,3	-21	-32,8
Yunanca	5	7,8	2	3,1	-3	-4,6

Tablo 6'ya göre Türkçe 59 kişinin potansiyel ana dilidir. Bu rakam katılımcıların %92,1'ine denk gelmektedir. Katılımcılar arasından 38 kişi, %59,3'lük bir dilim ana dilini Türkçe olarak belirtmiştir. Ortaya çıkan bulgular Türkçe açısından potansiyel ve belirtilen ana dili arasında negatif yönde bir fark olduğunu ortaya koymuştur. 21 kişinin artık ana dilini Türkçe olarak görmemeye başladığını böylelikle ana dili sürdürümünün tam olarak gerçekleşmediğini söyleyebiliriz. Elde edilen veriler doğrultusunda Türkçenin yitimi ve sürdürümü formüllerle hesaplandığında şu sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Ana Dili Sürdürümü = 38 : 59 = 0,64

Dil Yitimi = (59-38) : 59 = 0,35

Dil sürdürümü oranı "1"e ne kadar yakınsa dil sürdürümü açısından görünüm o kadar olumludur. Çalışmamızda uygulanan dil sürdürüm formülleri sonucu Selanik'te yaşayan Türklerin dil sürdürüm oranı 0,64 çıkmıştır. Bu da Türkçenin sürdürümünün %64 oranında devam etse de tehdit altında olduğunu bizlere anlatmaktadır. Diğer yandan katılımcıların yaklaşık %35'inin belirttikleri ana dillerinin ebeveynlerinin dillerinden farklı olduğunu ve yaklaşık %35 oranında dilsel kaymanın olduğu anlaşılmaktadır. Ancak tüm bunlar değerlendirilirken bireylerin kendilerini iki dilli olarak tanımlamaları göz ardı edilmemelidir. Çünkü %35'lik dil yitimi var derken bu dil yitiminin doğrudan Yunancaya değil de ana dilim hem Türkçe hem Yunanca seçeneğine kaydığı unutulmamalıdır.

İkinci araştırma sorusuna ilişkin bulgular

Tablo 7. Kişilere Göre Dil Kullanımına İlişkin Sıklık ve Yüzde Testi Sonuçları

Aşağıdaki kişilerle genellikle hangi dilde konuşursunuz?	Yunanca		Eşit derecede		Türkçe	
	f	%	f	%	f	%
Babanızla?	2	3,12	1	1,56	61	95,31
Annenizle?	6	9,37	0	0	58	90,62
Kardeşlerinizle?	0	0	5	7,81	50	78,12

Türk arkadaşlarınızla?	7	10,93	31	48,43	26	40,62
Mahalledeki Türklerle?	1	1,56	5	7,81	23	35,93
Türk iş yerlerinde?	0	0	11	17,18	25	39,06
Kafelerde?	26	40,62	33	51,56	5	7,81
Camide?	1	1,56	1	1,56	29	45,31
Telefondaki Türklerle?	0	0	11	17,18	53	82,81

Tablo 7'deki bulgular incelendiğinde katılımcıların kişilere göre dil kullarımlarında Türkçeyi birçok değişikende daha ağırlıklı olarak tercih ettikleri görülmektedir. Özellikle aile içi iletişim dilinin Türkçe olduğu net biçimde anlaşılmaktadır. Baba (%95,31), Anne (%90,62) ve kardeş (%78,12) ile dil kullanım oranlarının Türkçe lehine yüksekliği ana dili sürdürümü açısından çok değerlidir. Ancak aile içinden sosyal ortama geçildiğinde Türkçe kullanım oranı yarı yarıya düşüş göstermektedir. Özellikle kafelerde (%51,56) ve Türk arkadaşlarla (%48,43) iki dilin eşit derecede kullanım oranları kentteki çok kültürlü yapıyı bir kez daha göstermektedir.

Katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumları ve kimlik özellikleri ile kişilere göre kullandıkları dil arasında anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını saptamak için ki-kare testi kullanılmıştır. Ki-kare sonuçları %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir. Ki-kare testine göre $p < 0.05$ ise durum ile değişken ilişkili, $p > 0.05$ ise ilişkili değil sonucuna ulaşılmaktadır. Bulgular Tablo 8 ve 9'da gösterilmiştir.

Tablo 8. Kişilere Göre Dil Kullanımında Cinsiyet ve Yaşa Göre Ki-kare Testi Sonuçları

Durum	Dil	Cinsiyet		Pearson's χ^2	Yaş					Pearson's χ^2
		Erkek	Kadın		18-25	26-35	36-45	46-60	60+	
1	Y	2	1	= ,288 $p > 0,05$ Sd= 1	2	1	0	0	0	= 2,957 $p > 0,05$ Sd= 2
	YT	0	0		0	0	0	0	0	
	T	31	30		14	20	14	8	5	
2	Y	3	3	= ,006 $p > 0,05$ Sd= 1	2	0	3	1	0	= 5,360 $p > 0,05$ Sd= 4
	YT	0	0		0	0	0	0	0	
	T	30	28		14	21	11	7	5	
3	Y	0	0	= ,262 $p > 0,05$ Sd= 1	0	0	0	0	0	= 3,882 $p > 0,05$ Sd= 4
	YT	3	2		1	1	3	0	0	
	T	24	26		12	17	11	6	4	
4	Y	4	3	= ,267 $p > 0,05$ Sd= 2	3	1	2	1	0	= 8,068 $p > 0,05$ Sd= 8
	YT	15	16		6	10	5	6	4	
	T	14	12		7	10	7	1	1	
5	Y	1	0	= ,943 $p > 0,05$ Sd= 2	0	1	0	0	0	= 12,138 $p > 0,05$ Sd= 8
	YT	3	2		2	0	1	2	0	
	T	12	11		6	4	9	1	3	
6	Y	0	0	= ,0 $p > 0,05$ Sd= 1	0	0	0	0	0	= 5,006 $p > 0,05$ Sd= 4
	YT	7	4		5	3	1	1	1	
	T	16	9		6	10	7	0	2	
7	Y	14	12	= 2,166 $p > 0,05$ Sd= 2	11	6	2	1	4	= 17,062 $P < 0,05$ Sd= 8
	YT	18	15		4	13	11	6	1	
	T	1	4		1	2	1	1	0	
8	Y	1	0	= 1,176 $p > 0,05$ Sd= 2	0	1	0	0	0	= 3,244 $p > 0,05$ Sd= 8
	YT	1	0		1	0	0	0	0	
	T	18	11		10	12	2	2	3	
9	Y	0	0	= 2,039 $p > 0,05$ Sd= 1	0	0	0	0	0	= 2,426 $p > 0,05$ Sd= 4
	YT	9	4		4	2	4	2	1	
	T	24	27		12	19	10	6	4	

Gözlenen değerlerin beklenen değerlerden düşük olması anlamlılık testinin sonuçlarının yanlış yorumlanmasına sebep olabileceği için tüm ki-kare testlerinde, "her zaman Türkçe" ve "çoğunlukla Türkçe" hücreleri ile "her zaman Yunanca" ve "çoğunlukla Yunanca" hücreleri birleştirilmiştir.

Tablo 8 verileri yaş aralıkları açısından incelendiğinde sadece kafelerde kullanılan dilin [= 17,062, $P < 0,05$] yaş değişkeni açısından anlamlılığı vardır. Buna göre 18-25 yaş aralığındaki

katılımcıların kafelerde Türkçe konuşma oranı az iken, bu oran yaş ile paralel şekilde artış göstermektedir.

Tablo 9. Kişilere Göre Dil Kullanımında Eğitim Durumu ve Kimliğe Göre Ki-kare Testi Sonuçları

Durum	Dil	Eğitim Durumu			Pearson's χ^2	Kimlik			Pearson's χ^2
		Lise	Üniv.	L. Üstü		Türk	Yunan	T & Y	
1	Y	2	1	0	= 3,070	2	1	0	= 1,307
	YT	0	0	0	p>0,05	0	0	0	p>0,05
	T	14	35	12	Sd= 2	35	10	16	Sd= 2
2	Y	2	0	0	= 6,922	4	1	1	= ,275
	YT	0	1	0	p>0,05	0	0	0	p>0,05
	T	14	35	12	Sd= 4	33	10	15	Sd= 2
3	Y	1	0	1	= 4,785	0	1	0	= 19,692
	YT	4	4	2	p>0,05	4	5	1	p<0,05
	T	9	27	7	Sd= 4	29	2	13	Sd= 4
4	Y	6	1	0	= 20,568	5	2	0	= 2,997
	YT	7	15	9	p<0,05	18	5	8	p>0,05
	T	3	20	3	Sd= 4	14	4	8	Sd= 4
5	Y	0	1	0	= 4,350	1	0	0	= 5,128
	YT	3	2	0	p>0,05	3	2	0	p>0,05
	T	5	13	5	Sd= 4	14	2	7	Sd= 4
6	Y	0	0	0	= 17,792	0	0	0	= 8,021
	YT	6	5	0	p<0,05	9	2	0	p<0,05
	T	0	17	8	Sd= 2	10	3	12	Sd= 2
7	Y	8	9	0	= 8,152	12	4	8	= 2,914
	YT	8	22	5	p>0,05	23	6	6	p>0,05
	T	0	5	0	Sd= 4	2	1	2	Sd= 4
8	Y	0	1	0	= 6,057	1	0	0	= 1,544
	YT	1	0	0	p>0,05	1	0	0	p>0,05
	T	4	17	8	Sd= 4	16	7	6	Sd= 4
9	Y	0	0	0	= 31,094	0	0	0	= 6,136
	YT	11	2	0	p<0,05	11	2	0	p<0,05
	T	5	34	12	Sd= 2	26	9	16	Sd= 2

Tablo 9 verileri eğitim durumu açısından incelendiğinde katılımcıların kişilere göre kullandıkları dille eğitim durumları açısından anlamlı bir ilişki görülmüştür. Türk arkadaşlarla [= 20,568, P< 0,05], Türk iş yerlerinde [= 17,792, P< 0,05] ve Telefondaki Türklerle [= 31,094, P< 0,05] yapılan konuşmalarda eğitim düzeyi yükseldikçe Türkçe kullanım oranının arttığı görülmüştür. Kafelerde [= 8,152, P< 0,05] özellikle üniversite eğitim düzeyindekilerin iki dili eşit derecede kullandıklarını belirtmeleri dikkat çekicidir. Ayrıca kafe [= 8,152, P< 0,05] ve camilerde [= 6,057, P< 0,05] eğitim seviyesinin arttıkça Türkçe kullanım oranında arttığı görülmektedir.

Kişilere göre kurulan iletişimde dil ve kimlik arasında bir bağ olduğu görülmüştür. Buna göre katılımcıların kardeşleriyle [= 19,692, P< 0,05], Türk işyerlerinde [= 8,021, P< 0,05]ve telefondaki Türklerle [= 6,136, P< 0,05] konuşurken kullandıkları dille kimlik algıları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Ayrıca kişilerin anne ve babalarıyla onların kimlikleri doğrultusunda edindikleri ana dillerinde konuştuğu anlaşılmaktadır.

Üçüncü araştırma sorusuna ilişkin bulgular

Tablo 10. Kişisel Etkinliklerdeki Dil Seçimlerine İlişkin Sıklık ve Yüzde Testi Sonuçları

Genellikle hangi dilde...	Çoğunlukla Yunanca		Eşit derecede		Çoğunlukla Türkçe	
	f	%	f	%	f	%
Düşünürsünüz?	5	7,8	24	37,5	35	54,7
Rüya görürsünüz?	10	15,6	23	35,9	31	48,4
Sayı sayar-hesap yaparsınız?	6	9,4	21	32,8	37	57,8

Kitap okursunuz?	22	34,4	31	48,4	11	17,2
Gazete-dergi okursunuz?	45	70,3	14	21,9	5	7,8
Televizyon izlersiniz?	14	21,9	34	53,1	16	25
Film, dizi izlersiniz	11	17,2	38	59,4	15	23,4
Radyo dinlersiniz?	40	62,5	20	31,3	4	6,3
Yazarsınız?	7	10,9	25	39,1	32	50

Tablo 10'a göre katılımcılar düşünürken (%54,7), rüya görürken (%48,4), sayı sayar ve hesap yaparken (%57,8) ve yazı yazarken (%50) Türkçeyi tercih ettikleri görülmektedir. Katılımcıların özellikle okumada Yunancayı kullandıkları görülmektedir. Türkçe kitap okumada %17,2 ve gazete-dergi okumadaysa sadece %7,8'de kalmıştır. Tıpkı okuma gibi radyo dinlemede de Yunanca ağır basmaktadır. Radyo dinlemede Türkçenin oranı yalnızca %6,3'te kalmıştır. İki dilin eşit derecede kullanıldığı televizyon (%53,1) ve film-dizi (%59,4) izlemede iki dillilik oranının yüksekliği dikkat çekicidir.

Tablo 11. Kişisel Etkinliklerdeki Dil Seçimlerine İlişkin Cinsiyet ve Yaşa Göre Ki-kare Testi Sonuçları

Durum	Dil	Cinsiyet		Pearson's χ^2	Yaş					Pearson's χ^2
		Erkek	Kadın		18-25	26-35	36-45	46-60	60+	
1	Y	3	2	= ,562	4	1	0	0	0	= 27,415
	YT	11	13	p> 0,05	10	9	1	1	3	P<0,05
	T	19	16	Sd= 2	2	11	13	7	2	Sd= 8
2	Y	8	2	= 3,965	7	1	0	0	2	= 30,855
	YT	10	13	p> 0,05	2	14	6	1	0	P<0,05
	T	15	16	Sd= 2	7	6	8	7	3	Sd= 8
3	Y	6	0	= 14,376	2	2	0	0	2	= 29,243
	YT	15	6	P<0,05	10	10	1	0	0	P<0,05
	T	12	25	Sd= 2	4	9	13	8	3	Sd= 8
4	Y	8	14	= 4,141	6	6	5	5	0	= 11,269
	YT	17	14	p> 0,05	8	10	5	3	5	p> 0,05
	T	8	3	Sd= 2	2	5	4	0	0	Sd= 8
5	Y	24	21	= ,624	15	13	7	7	3	= 10,957
	YT	6	8	p> 0,05	1	5	5	1	2	p> 0,05
	T	3	2	Sd= 2	0	3	2	0	0	Sd= 8
6	Y	3	11	= 6,574	2	5	3	4	0	= 8,773
	YT	20	14	P<0,05	10	9	7	4	4	p> 0,05
	T	10	6	Sd= 2	4	7	4	0	1	Sd= 8
7	Y	1	10	= 11,168	1	1	4	3	2	= 12,641
	YT	25	13	P<0,05	12	14	5	4	3	p> 0,05
	T	7	8	Sd= 2	3	6	5	1	0	Sd= 8
8	Y	17	23	= 3,641	10	11	8	7	4	= 11,141
	YT	13	7	p> 0,05	6	9	3	1	1	p> 0,05
	T	3	1	Sd= 2	0	1	3	0	0	Sd= 8
9	Y	7	0	= 9,307	6	0	0	0	1	= 30,597
	YT	14	11	P<0,05	3	13	2	6	1	P<0,05
	T	12	20	Sd= 2	7	8	12	2	3	Sd= 8

Tablo 11 verilerine göre katılımcıların bazı kişisel etkinliklerdeki dil seçimleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Buna göre anlamlı bir ilişki sayı sayma-hesap yapma [= 14,376, P< 0,05], yazma [= 9,307, P< 0,05], film-dizi izleme [= 11,168, P< 0,05] ve televizyon izlemede [= 6,574, P< 0,05] görülmüştür. Erkek katılımcıların yazı yazma, sayı sayma-hesap yapma işlemlerinde kadınlara oranla Yunancayı daha çok tercih ettiği, kadınların ise televizyon, dizi-film izlemede Yunancayı erkeklere oranla daha çok tercih ettiği görülmüştür. Genel anlamda ise televizyon, dizi-film izlemede iki dillilik ön plandadır.

Tablo yaş aralıkları açısından değerlendirildiğinde özellikle 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların diğer yaş aralıklarındaki katılımcılara oranla Yunancaya eğilimli oldukları gözlenmektedir. 18-25 yaş aralığında yalnızca 2 kişinin Türkçe düşünürüm demesi oldukça dikkat çekicidir [= 27,415, P< 0,05].

Büyük yığılmanın iki dilde düşünürüm seçeneğinde olması katılımcıların hayatlarındaki iki dilliliğin ne kadar yüksek oranda olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Sayı sayar hesap yaparken her iki dili de kullanırım [= 29,243, P< 0,05] diyenler özellikle 18-25 ve 26-30 yaş aralığıdır ve yaşlar yükseldikçe Türkçe ön plana çıkar. Ayrıca rüya görürüm [= 30,855, P< 0,05] ve yazarım [= 30,597, P< 0,05] seçeneklerinde 18-25 yaş aralığının diğer yaş aralıklarına oranla Yunancaya daha fazla eğilim gösterdiği görülmektedir.

Tablo 12. Kişisel Etkinliklerdeki Dil Seçimlerine İlişkin Eğitim Durumu ve Kimliğe Göre Ki-kare Testi Sonuçları

Durum	Dil	Eğitim Durumu			Pearson's χ^2	Kimlik			Pearson's χ^2
		Lise	Üniv.	L. Üstü		Türk	Yunan	T & Y	
1	Y	3	7	6	= 8,033 p> 0,05 Sd= 4	1	3	1	= 15,760 P<0,05 Sd= 4
	YT	7	15	19		10	7	7	
	T	6	2	10		26	1	8	
2	Y	3	5	2	= 4,156 p> 0,05 Sd= 4	2	3	5	= 9,775 P<0,05 Sd= 4
	YT	4	12	7		12	5	6	
	T	9	19	3		23	3	5	
3	Y	1	2	3	= 6,082 p> 0,05 Sd= 4	0	1	5	= 17,097 P<0,05 Sd= 4
	YT	4	12	5		10	6	5	
	T	11	22	4		27	4	6	
4	Y	6	14	2	= 5,925 p> 0,05 Sd= 4	12	6	4	= 3,831 p> 0,05 Sd= 4
	YT	6	19	6		17	4	10	
	T	4	3	4		8	1	2	
5	Y	11	26	8	= 1,758 p> 0,05 Sd= 4	20	11	14	= 12,025 P<0,05 Sd= 4
	YT	4	8	2		12	0	2	
	T	1	2	2		5	0	0	
6	Y	6	8	0	= 9,504 p> 0,05 Sd= 4	10	2	2	= 7,494 p> 0,05 Sd= 4
	YT	4	21	9		16	5	13	
	T	6	7	3		11	4	1	
7	Y	6	4	1	= 8,783 p> 0,05 Sd= 4	8	1	2	= 5,785 p> 0,05 Sd= 4
	YT	5	24	9		19	6	13	
	T	5	8	2		10	4	1	
8	Y	11	23	6	= 4,344 p> 0,05 Sd= 4	19	8	13	= 5,589 p> 0,05 Sd= 4
	YT	3	11	6		15	2	3	
	T	2	2	0		3	1	0	
9	Y	2	4	1	= 7,298 p> 0,05 Sd= 4	0	2	5	= 13,953 P<0,05 Sd= 4
	YT	2	16	7		17	2	6	
	T	12	16	4		20	7	5	

Kimlik açısından veriler değerlendirildiğinde katılımcıların kişisel etkinliklerde seçtikleri dil ile kimlik algıları arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre kendisini Türk hisseden kişilerin neredeyse tamamı düşünürken Türkçe düşünmekte [= 15,760, P< 0,05] ve Türkçe yazmaktadır [= 13,953, P< 0,05]. Yine aynı şekilde kendisini Türk hisseden kişiler rüyalarını büyük oranda Türkçe görmekte [= 9,775 P< 0,05], hesap yapıp-sayı sayarken yine büyük oranda Türkçeyi tercih etmektedir [= 17,097, P< 0,05]. Kendilerini Yunan hisseden kişilerin tamamının Yunanca gazete-dergi okuması [= 12,025, P< 0,05] dikkat çekici bir veridir.

Dördüncü araştırma sorusuna ilişkin bulgular

Tablo 13. Katılımcıların Türkçe ve Yunanca Dil Tutumlarına İlişkin Sıklık ve Yüzde Testi Sonuçları

Selanik'te aşağıdaki işleri yapmak için Türkçe ve Yunanca ne kadar önemlidir	Yunanca daha önemli		İki dilde eşit ederecede		Türkçe daha önemli	
	f	%	f	%	f	%
Arkadaş edinmek için	51	79,7	10	15,6	3	4,7
Para kazanmak için	49	76,6	11	17,2	4	6,3
Eğitim almak için	62	96,6	1	1,6	1	1,6
İş bulmak için	52	81,3	9	14,1	3	4,7

Yunanistan'da yaşamak için	61	95,3	3	4,7	0	0
Çocuk yetiştirmek için	20	31,3	23	35,9	21	32,8
Arkadaşlarla konuşmak için	40	62,5	17	26,6	7	10,9
İş arkadaşlarıyla konuşmak için	54	84,4	6	9,4	4	6,3
Seyahat etmek için	48	75	12	18,8	4	6,3
Ticaret yapmak için	54	84,4	9	14,1	1	1,6
Türkler arasında söz sahibi olmak için	13	20,3	29	45,3	22	34,4
Türkler arasında kabul görmek için	1	1,6	27	42,2	36	56,3
Yunanlar arasında söz sahibi olmak için	56	87,5	4	6,3	4	6,3
Yunanlar arasında kabul görmek için	60	93,8	4	6,3	0	0

Tablo 13'ten çıkan genel sonuca göre Selanik'te yukarıda belirtilen işleri yapmak için geçerli dil Yunancadır. Özellikle eğitim almak (%96,6), Yunanistan'da yaşamak (%95,3), Yunanlar arasında söz sahibi olmak (%87,5) ve Yunanlar arasında kabul görmek (%93,8) için Yunancanın çok değerli olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Ayrıca katılımcıların arkadaş edinmek için (%79,7) ve arkadaşlarla konuşmak için (%62,5) Yunancayı daha sık kullandığı görülmektedir. Buna ek olarak katılımcılar para kazanmak için (%76,6), iş bulmak için (%81,3), iş arkadaşlarıyla konuşmak için (%84,4) ve ticaret yapmak için (%84,4) Yunancayı daha önemli gördüğünü belirtmişlerdir. Katılımcıların neredeyse tamamı Yunanistan'da yaşamak (%95,3) ve Yunanlar arasında kabul görmek (%93,8) için Yunancanın önemli olduğunu vurgulamıştır. Bundan farklı olarak ise Türkler arasında kabul görebilmek ve Türkler arasında söz sahibi olabilmek için Türkçenin yanında iki dilin de önemli olduğu vurgulanmıştır. Neredeyse tüm sorulara verilen cevaplardan Yunancanın Selanik'te daha geçerli bir dil olduğu anlaşılırken "Çocuk yetiştirmek", "Türkler arasında söz sahibi olmak" ve "Türkler arasında kabul görmek" durumlarında Yunancanın yerini Türkçeye bıraktığı görülmektedir.

Tablo 14. Katılımcıların Türkçe ve Yunanca Dil Tutumlarına İlişkin Cinsiyet ve Yaşa Göre Ki-kare Testi Sonuçları

Durum	Dil	Cinsiyet		Pearson's χ^2	Yaş					Pearson's χ^2
		Erkek	Kadın		18-25	26-35	36-45	46-60	60+	
1	Y	25	26	= ,691 p> 0,05 Sd= 2	15	17	7	7	5	= 19,086 P<0,05 Sd= 8
	YT	6	4		0	2	7	1	0	
	T	2	1		1	2	0	0	0	
2	Y	29	20	= 4,868 p> 0,05 Sd= 2	15	12	10	7	5	= 18,859 P<0,05 Sd= 8
	YT	3	8		0	9	2	0	0	
	T	1	3		1	0	2	1	0	
3	Y	32	30	= 2,004 p> 0,05 Sd= 2	16	19	14	8	5	= 4,227 p> 0,05 Sd= 8
	YT	0	1		0	1	0	0	0	
	T	1	0		0	1	0	0	0	
4	Y	29	23	= 3,745 p> 0,05 Sd= 2	15	14	11	7	5	= 8,447 p> 0,05 Sd= 8
	YT	2	7		0	5	3	1	0	
	T	2	1		1	2	0	0	0	
5	Y	31	30	= ,288 p> 0,05 Sd= 1	16	18	14	8	5	= 6,445 p> 0,05 Sd= 4
	YT	2	1		0	3	0	0	0	
	T	0	0		0	0	0	0	0	
6	Y	11	9	= 7,524 P<0,05 Sd= 2	9	5	5	1	0	= 31,565 P<0,05 Sd= 8
	YT	16	7		6	10	7	0	0	
	T	6	15		1	6	2	7	5	
7	Y	23	17	= 2,453 p> 0,05 Sd= 2	14	15	7	3	1	= 19,409 P<0,05 Sd= 8
	YT	6	11		1	2	7	4	3	
	T	4	3		1	4	0	1	1	
8	Y	26	28	= 7,018 P<0,05 Sd= 2	15	14	14	7	4	= 16,620 P<0,05 Sd= 8
	YT	6	0		0	6	0	0	0	
	T	1	3		1	1	0	1	1	
9	Y	28	20	= 5,610 p> 0,05 Sd= 2	16	17	11	2	2	= 43,898 P<0,05 Sd= 8
	YT	5	7		0	0	3	5	0	
	T	0	4		0	0	0	1	3	
10	Y	25	29	= 4,015	13	14	14	8	5	= 13,951
	YT	7	2		2	7	0	0	0	

	T	1	0	p> 0,05 Sd= 2	1	0	0	0	0	p> 0,05 Sd= 8
	Y	6	7	= 9,362	2	7	4	0	0	= 16,127
11	YT	10	19	P<0,05 Sd= 2	6	12	6	2	3	P<0,05 Sd= 8
	T	17	5	= 5,535	8	2	4	6	2	= 15,177
	Y	0	1	p> 0,05 Sd= 2	0	0	1	0	0	p> 0,05 Sd= 8
12	YT	10	17	= 6,086	2	13	7	2	3	= 38,204
	T	23	13	p> 0,05 Sd= 2	14	8	6	6	2	p> 0,05 Sd= 8
	Y	32	24	= 4,542	16	17	14	4	5	= 8,737
13	YT	0	4	p> 0,05 Sd= 2	0	4	0	0	0	p> 0,05 Sd= 8
	T	1	3	= 4,542	0	0	0	4	0	= 8,737
	Y	33	27	p> 0,05 Sd= 1	16	17	14	8	5	p> 0,05 Sd= 4
14	YT	0	4	= 4,542	0	4	0	0	0	p> 0,05 Sd= 4
	T	0	0	p> 0,05 Sd= 1	0	0	0	0	0	p> 0,05 Sd= 4

Tablo 14 verilerine göre katılımcıların cinsiyetlerinin Yunanca ve Türkçe dil tutumları üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Buna istisna olarak anlamlı bir ilişki çocuk yetiştirmek [= 7,524, P<0,05], iş arkadaşlarıyla konuşmak [= 7,018, P<0,05] ve Türkler arasında söz sahibi olmak [= 9,362, P<0,05] durumlarında görülmüştür. Buna göre çocuk yetiştirme durumunda kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre Türkçenin daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. İş arkadaşlarıyla konuşmada Yunancanın daha önemli olduğunda birleşirse bile kadınlar Türkçeyi ön plana çıkartırken erkekler iki dilliliğin önemine vurgu yapmıştır. Türkler arasında söz sahibi olma konusunda erkekler Türkçenin daha önemli olduğunu söylerken kadın katılımcılar iki dilliliğe dikkat çekmiştir.

Tablo yaş aralıkları açısından değerlendirildiğinde ise 18-25 yaş aralığındaki katılımcılar diğer yaş aralıklarındaki katılımcılara oranla Yunancanın verilen durumlarda çok daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. 18-25 yaş grubuna göre özellikle arkadaş edinmek, para kazanmak, eğitim almak, iş bulamak, Yunanistan'da yaşamak, arkadaşlarla konuşmak, Yunanlar arasında söz sahibi olmak ve Yunanlar arasında kabul görmek için Yunanca çok önemlidir. Ayrıca 18-25 yaş aralığına göre para kazanmak [= 18,859, P<0,05] için neredeyse sadece Yunanca önemlidir. Oysa 26-35 yaş aralığı Yunancanın yanında Türkçenin de önemli olduğunu belirtmektedir. Çocuk yetiştirme [= 31,565, P<0,05] konusunda da yine benzer bir tablo vardır. 18-25 yaş aralığındaki genç dilim çocuk yetiştirmede Yunancanın önemli olduğunu belirtirken katılımcı yaşlarının arttıkça çocuk yetiştirmede Türkçenin önemli olduğu vurgusu görülmektedir. Yine aynı şekilde arkadaş edinme [= 19,409, P<0,05] konusunda 18-25 ve 26-35 yaş aralığındaki genç ve genç yetişkin dilim Yunancanın daha önemli olduğunu söylerken 36-45, 45-60 ve 60+ yaş aralığındaki yetişkin ve yaşlı kişiler iki dilin birden önemli olduğunu söylemektedir.

Tablo 15. Katılımcıların Türkçe ve Yunanca Dil Tutumlarına İlişkin Eğitim Durumu ve Kimliğe Göre Ki-kare Testi Sonuçları

Durum	Dil	Eğitim Durumu			Pearson's χ^2	Kimlik			Pearson's χ^2
		Lise	Üniv.	L. Üstü		Türk	Yunan	T & Y	
1	Y	14	27	10	= 2,234 p> 0,05 Sd= 4	24	11	16	= 11,905 P<0,05 Sd= 4
	YT	2	7	1		10	0	0	
	T	0	2	1		3	0	0	
2	Y	13	27	9	= 3,849 p> 0,05 Sd= 4	24	11	14	= 7,811 p> 0,05 Sd= 4
	YT	3	5	3		9	0	2	
	T	0	4	0		4	0	0	
3	Y	16	34	12	= 1,606 p> 0,05 Sd= 4	35	11	16	= 1,507 p> 0,05 Sd= 4
	YT	0	1	0		1	0	0	
	T	0	1	0		1	0	0	
4	Y	16	26	10	= 1,606 p> 0,05 Sd= 4	26	11	15	= 7,267 p> 0,05 Sd= 4
	YT	0	8	1		8	0	1	
	T	0	2	1		3	0	0	
5	Y	16	34	11	= 1,205 p> 0,05 Sd= 2	34	11	16	= 2,297 p> 0,05 Sd= 2
	YT	0	2	1		3	0	0	
	T	0	0	0		0	0	0	

6	Y	8	10	2	= 4,367 p> 0,05 Sd= 4	9	6	5	= 9,276 p> 0,05 Sd= 4
	YT	4	13	6		11	5	7	
	T	4	13	4		17	0	4	
7	Y	14	16	7	= 9,879 P<0,05 Sd= 4	19	10	11	= 6,482 p> 0,05 Sd= 4
	YT	1	14	2		12	1	4	
	T	1	3	3		6	0	1	
8	Y	15	32	7	= 10,737 P<0,05 Sd= 4	29	11	14	= 3,260 p> 0,05 Sd= 4
	YT	0	2	4		5	0	1	
	T	1	2	1		3	0	1	
9	Y	13	27	8	= 3,787 p> 0,05 Sd= 4	23	11	14	= 8,730 p> 0,05 Sd= 4
	YT	1	8	3		11	0	1	
	T	2	1	1		3	0	1	
10	Y	15	31	8	= 5,490 p> 0,05 Sd= 4	29	10	15	= 2,618 p> 0,05 Sd= 4
	YT	1	4	4		7	1	1	
	T	0	1	0		1	0	0	
11	Y	3	7	3	= 2,934 p> 0,05 Sd= 4	6	2	5	= 4,967 p> 0,05 Sd= 4
	YT	5	19	5		15	5	9	
	T	8	10	4		16	4	2	
12	Y	0	1	0	= 9,136 p> 0,05 Sd= 4	0	0	1	= 4,105 p> 0,05 Sd= 4
	YT	2	18	7		14	5	8	
	T	14	17	5		23	6	7	
13	Y	15	30	11	= 2,500 p> 0,05 Sd= 4	32	9	15	= 6,286 p> 0,05 Sd= 4
	YT	0	3	1		1	2	1	
	T	1	3	0		4	0	0	
14	Y	16	33	11	= 1,422 p> 0,05 Sd= 2	36	9	15	= 3,467 p> 0,05 Sd= 2
	YT	0	3	1		1	2	1	
	T	0	0	0		0	0	0	

Tablo 15 incelendiğinde katılımcıların dil tutumları üzerinde eğitim seviyelerinin anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Genel anlamda katılımcıların çoğu Yunancanın Selanik'te verilen durumlarda kullanmak için daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bunun dışında katılımcıların çocuk yetiştirmek [= 4,367, P>0,05] konusunda iki dilinde değerli olduğunu söyledikleri görülmektedir. Ayrıca katılımcılar Türkler arasında kabul görmek için Türkçenin daha önemli olduğunu belirtirlerken, Türkler arasında söz sahibi olmak için ise Türkçenin yanında iki dili kullanmanın daha önemli olduğu söylenmiştir. İstisna olarak eğitim durumları ile dil tutumları arasında anlamlı bir ilişki arkadaşlarla konuşmak [= 10,737, P<0,05] durumunda gözükmemektedir. Buna göre katılımcılardan lise düzeyinde eğitim almış kişiler arkadaşlarla konuşma konusunda Yunancanın önemli olduğunu söylerken, üniversite düzeyinde eğitim almış kişiler Yunancayla beraber aslında iki dilinde önemli olduğunu vurgulamış ve lisansüstü eğitim almış kişiler ise her bir dilin ayrı ayrı önemli olduğunu belirterek ortak bir dağılım göstermişlerdir.

Tabloya katılımcıların kimlik algıları açısından bakıldığında katılımcıların Yunanca-Türkçe dil tutumları ile kimlik algıları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanamamıştır. Sadece arkadaş edinme [= 11,905, P<0,05] durumunda anlamlı bir ilişki görülmüştür. Buna göre kendisini Yunan kültürüne yakın hisseden kişiler arkadaş edinme konusunda Yunancanın daha önemli olduğunu söylerken, kendisini Türk olarak gören kişiler Yunancanın önemi konusunda şüphe duyulmazken arkadaş edinme konusunda Türkçenin de önemli olduğu görüşü vardır.

SONUÇ

Katılımcıların kimlik ve ana dili tanımlamalarına ait sonuç

Katılımcıların yarısından fazlası kendisini Türk kimliğine ait hissettiğini belirtmiştir. Yurt dışında yaşayan Türkler hakkında yapılan diğer çalışmalara (Yalınkılıç 2013, Bolver 2014, Osman 2016) oranla Selanik'te kendini Türk kimliğine ait hissetme yüzdesi düşük kalsa bile genel anlamda Türk kimlik algısı

yüksektir. Selanik'te Türk kimlik algısının diğer çalışılan kentlere oranla düşük kalmasının en büyük sebebi yapılan diğer çalışmaların Türklerin yoğun ve bir arada yaşadığı Kırcaali, Batı Trakya, Üsküp gibi bölgelerde yapılmış olması olabilir.

Katılımcıların yaş değişkeniyle kimlik algıları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Buna göre özellikle 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların Türk kimlik algısının düşük olması endişe vericidir. Orada doğup büyümeleri ve sosyal çevrelerinin büyük çoğunluğunun Türk olmaması bu sonuçları doğurmuş olabilir. Özellikle daha önce de bahsettiğimiz gibi Türklerin yoğun olarak iç içe yaşamaması bu sonuçların çıkmasında etkilidir. Sadece aile içinde Türkçeyi kullanan gençlerin, arkadaş ortamında, okulda, işte Türkçe ve Türk kültüründen uzak kaldığı düşünülebilir. Orta yaş grubunun Türk kimlik algısı yüksekken Türk kimlik algısının 60 yaş ve üzeri katılımcılara doğru gittikçe iki kimlikli bir algıya doğru evrildiği görülmektedir. Yıllarca iç içe geçmiş iki kültürle birlikte yaşanılması göz önüne alınırsa 60 yaş ve üzeri katılımcılarda bu sonucun çıkması doğal olarak karşılanabilir ve iki kimlikli algının artması, kültürel yönelimdeki farklılaşmanın belirtisi olarak değerlendirilebilir.

Selanik'te Türkçenin sürdürümünün %64 oranında olması dil sürdürümü devam etse de tehdit altında olduğunu bizlere anlatmaktadır. Balkanlarda yapılan diğer çalışmalardan Üsküp örneğinde (Bolver, 2014) dil sürdürümü tamamıyla sağlanırken, Kırcaali örneğinde (Yalınkılıç, 2013) dil sürdürüm oranı %90 çıkmıştır. Diğer yandan katılımcıların yaklaşık %35'inin belirttikleri ana dillerinin ebeveynlerinin dillerinden farklı olduğu ve yaklaşık %35 oranında dilsel kaymanın olduğu anlaşılmaktadır. Ancak tüm bunlar değerlendirilirken bireylerin kendilerini iki dilli olarak tanımlamaları göz ardı edilmemelidir. Çünkü %35'lik dil yitimi var derken bu dil yitiminin doğrudan Yunancaya değil de ana dilim hem Türkçe hem Yunanca seçeneğine kaydığı unutulmamalıdır.

Yaş değişkeni açısından bakıldığında yaşların arttıkça ana dilini Türkçe olarak belirtme oranlarının arttığı görülmektedir. Burada en dikkat çekici nokta gençlerin diğer yaş aralıklarına oranla ana dilini Türkçe olarak belirtmesindeki düşük oran gelmektedir. Bunun yanında 18-25 yaş aralığı dışında hiçbir yaş aralığında ana dilini Yunanca olarak tanımlayan kimse bulunmamaktadır. Ayrıca 18-25 yaş aralığı katılımcılarında her iki dili de ana dili olarak görenlerin oranı %56,2 ile diğer tüm yaş aralıklarından oldukça fazladır. Özellikle genç nüfusun ana dilini düşük oranda Türkçe olarak belirtmesi kaygı vericidir.

Kişilere göre dil kullanımlarına ilişkin sonuç

Katılımcıların kullandığı dil aile içinde Türkçe iken sosyal ortamlarda Yunanca ve iki dilliliğe kaymaktadır. Kişilere göre dil kullanımlarında ise katılımcıların Türkçeyi daha ağırlıklı olarak tercih ettikleri görülmektedir. Aile içi iletişim dilinin Türkçe olduğu anlaşılmaktadır. Baba, anne ve kardeş ile dil kullanım oranlarının Türkçe lehine yüksekliği ana dili sürdürümü açısından çok değerlidir. Ancak aile içinden sosyal ortama geçildiğinde Türkçe kullanım oranı yarı yarıya düşüş göstermektedir. Özellikle kafelerde ve Türk arkadaşlarla iki dilin eşit derecede kullanım oranları kentteki çok kültürlü yapıyı bir kez daha göstermektedir.

18-25 yaş aralığındaki katılımcıların kafelerde kullandığı dilin Yunanca ve iki dile döndüğü görülmektedir. Tabii ki bunda yaşanan kentin bir Yunan kenti olması ana etkindir ancak diğer yaş aralıklarında bu değer iki dillilikten yanayken 18-25 yaş aralığında Yunancadan yana olması düşündürücüdür.

Dil kullanımında katılımcıların kişilere göre kullandıkları dil ile eğitim durumları açısından anlamlı bir ilişki görülmüştür. Türk arkadaşlarla, Türk iş yerlerinde yapılan konuşmalarda eğitim düzeyi yükseldikçe Türkçe kullanım oranının arttığı gözlenmiştir. Ayrıca kafe ve camilerde eğitim seviyesinin arttıkça Türkçe kullanım oranının da arttığı görülmüştür. Özetle Türklerin birbirleriyle iletişim kurarken genelde Türkçeyi kullandıklarını ve Türkçenin Türkler arasındaki ana iletişim dili olduğunu görülmektedir.

Katılımcıların kişisel etkinliklerdeki Türkçe ve Yunanca dil seçimlerine ilişkin sonuç

Katılımcılar düşünürken, rüya görürken, sayı sayar ve hesap yaparken ve yazı yazarken Türkçeyi tercih ettikleri görülmektedir. Katılımcıların özellikle okumada Yunancayı kullandıkları görülmektedir. Bu durumdan yola çıkarak katılımcıların Türkçe okuma becerilerinin gelişim göstermeyeceği düşünülebilir. Ayrıca bu veriler kentte Türkçe yazılı materyal sıkıntısı olduğunu da gösterebilir. Tıpkı gazete-dergi okuma gibi radyo dinlemede de Yunanca ağır basmaktadır. İki dilin eşit derecede

kullanıldığı televizyon ve film-dizi izlemede iki dillilik oranının yüksekliği göze çarpmaktadır. Bunun temelinde sadece dil değişkenleri değil, ilgi çekici içeriğin etkisi de göz ardı edilmemelidir.

Erkek katılımcıların yazı yazma, sayı sayma-hesap yapma işlemlerinde kadınlara oranla Yunancayı daha çok tercih ettiği, kadınların ise televizyon, dizi-film izlemede Yunancayı erkeklere oranla daha çok tercih ettiği görülmüştür.

Yaş değişkeni açısından bakıldığında 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların düşünürken, rüya görürken, sayı sayar-hesap yaparken ve yazarken diğer yaş aralıklarındaki katılımcılara oranla Yunancaya eğilimli oldukları gözlenmektedir.

Katılımcıların Türkçe ve Yunanca dil tutumlarına ilişkin sonuç

Çıkan genel sonuca göre Selanik'te eğitim almak, yaşamak, Yunanlar arasında söz sahibi olmak ve Yunanlar arasında kabul görmek için geçerli dil Yunancadır. Ayrıca katılımcıların arkadaş edinmek için ve arkadaşlarla konuşmak için Yunancayı daha sık kullanması arkadaşlarının çoğunun Yunan olduğunu gösterirken iki millet arasındaki sosyal yakınlaşmayı bizlere anlatmaktadır. Bunların yanında Türkler arasında kabul görebilmek ve Türkler arasında söz sahibi olabilmek için Türkçenin yanında iki dilin de önemli olduğu vurgulanmıştır. Neredeyse tüm sorulara verilen cevaplardan Yunancanın Selanik'te daha geçerli bir dil olduğu anlaşılırken "Çocuk yetiştirmek", "Türkler arasında söz sahibi olmak" ve "Türkler arasında kabul görmek" durumlarında Yunancanın yerini Türkçeye bıraktığı görülmektedir. Katılımcıların dil tutumlarına ilişkin tablo Selanik'teki Türkçe adına pek olumlu bir görüntü çizmemektedir. Ancak Türkçenin daha önemli olarak görüldüğü üç sorudan birisinin çocuk yetiştirme durumu olması Türk çocuklarını yetiştirmede Türkçenin daha değerli görülmesi Selanik'teki gelecek nesiller adına olumlu bir görünüm vadetmektedir.

18-25 yaş aralığındaki katılımcılar diğer yaş aralıklarındaki katılımcılara oranla Yunancanın verilen durumlarda çok daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. 18-25 yaş aralığına göre para kazanmak için neredeyse sadece Yunanca önemlidir. Oysa 26-35 yaş aralığı Yunancanın yanında Türkçenin de önemli olduğunu belirtmektedir. 26-45 yaş grubunun aktif olarak iş hayatında para kazandığı düşünülürse kentte para kazanma konusunda Türkçenin de önemli olduğu söylenebilir. Çocuk yetiştirme konusunda da yine benzer bir tablo vardır. 18-25 yaş aralığındaki genç dilim çocuk yetiştirmede Yunancanın önemli olduğunu belirtirken katılımcı yaşları arttıkça çocuk yetiştirmede Türkçenin önemli olduğu vurgusu görülmektedir. Burada değerli olan veri de aslında 18-25 yaş aralığından çok 25 yaş ve üzerindeki katılımcıların dönütüdür. Çünkü bu katılımcılar çocuk yetiştirmiş veya yetiştirmekte olan kişilerden oluşmakta iken 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların henüz böyle bir tecrübeyi yaşamış olma ihtimalleri düşüktür.

Öneriler

Bu çalışma ile özellikle Selanik'te yaşayan genç nüfusun Türkçe ve kimlik algılarına karşı ön yargılarını kaldıracak ve geliştirecek çalışmaların yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu gerekçe ile araştırmamızın, genç nüfusu daha çok kapsayacak bir katılımcı kümesi ile farklı bölgelerde yaşayan Türkleri içererek üretilecek yeni araştırmalara ilham olacağı düşünülmektedir.

Dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan Türkler hakkında gerçekleştirilecek benzer çalışmalarla Türklerin yaşadığı bölgelerdeki dil durumları ve Türkçe ile çoğunluk diline bakış açıları, dil sürdürümleri incelenerek Türkçenin göçmenler, gurbetçiler ve azınlıklardaki geleceğine dair ipuçları edinilebilir.

Ayrıca 18-25 yaş aralığındaki Selanik'te yaşayan katılımcılar, hem diğer yaş aralıklarına, hem de diğer kentlerde yapılan çalışmalardaki yaşlılarına kıyasla kimlik algıları ve Türkçe kullanım oranlarında olumsuz bir görüntü çizmiştir. Türk gençlerin Türkçe ve Türk kimlik algısına yönelik olumlu tutum sergilemesi açısından yapılacak çalışmalar önemlidir. Bu doğrultuda öncelikle gençlerin Yunancaya (çoğunluk diline) yönelimlerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek için nitel bir çalışma yapılabilir. Bu nitel çalışma doğrultusunda da gençlerin kimlik algılarını ve Türkçe kullanım oranlarını arttıracak politikalar izlenebilir.

KAYNAKÇA

- Bolver, M. (2014). Üsküp'te Yaşayan Türklerin Dil Durumu, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Doç. Dr. Özen Yaylagül), Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bosnalı, S. (2007). *İran Azerbaycan Türkçesi: Toplumdilbilimsel Bir İnceleme*. İstanbul: Kebikeç Yayınları.
- Canbulat, M. (2016). Güncel Tartışmalar Bağlamında Çok Dillilik: Toplum Dilbilimsel Yaklaşım. (Edt. E. Esen.). *Bir Çocuk - İki Dil: Berlin Örneğinde Türk-Alman Okul Öncesi Eğitim Koşulları ve Fırsatlar İçinde* (s. 151-166). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gass, S. ve Selinker, L. (2008). *Second Language Acquisition: An Introductory Course*. New York: Routledge/Taylor Francis.
- Hazai, G. (1960). Rumeli Ağızlarının Tarihi Üzerine. *TDAYB 1960*, 205-211.
- İmer, K.; Kocaman, A. ve Özsoy, S. A. (2011). *Dilbilim Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye Yayınevi.
- Lambeck, K. (1984). *Kritische Anmerkungen zur Bilingualismus Forschung*. Tübingen: Narr Verlag.
- Osman, N. (2016). Batı Trakya Türklerinin Ana Dili Korunumu, Dil Kullanımı ve Kimlik Algıları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Günşen), Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yağmur, K. (1997). *First Language Attrition Among Turkish Speakers in Sydney*. Tilburg: Tilburg University Press.
- Yağmur, K. (2006). Batı Avrupa'da Türkçe Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Dil Dergisi*, 0(134), 26-41.
- Yağmur, K. (2009). Language Use and Ethnolinguistic Vitality of Turkish Compared with the Dutch in the Netherlands. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 30(3), 219-233.
- Yağmur, K. ve Akıncı, M. A. (2003). Language Use, Choice, Maintenance, and Ethnolinguistic Vitality of Turkish Speakers in France: Intergenerational Differences. *International Journal of The Sociology of Language*, 0(164), 107-128.
- Yağmur, K.; De Bot, K. ve Korzilius, H. (1999). Language Attrition, Language Shift and Ethnolinguistic Vitality of Turkish in Australia. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 20(1), 51-69.
- Yalınkılıç, K. (2013). Bulgaristan Kırcalı Türklerinin Dil Durumu Toplumdilbilimsel Bir İnceleme, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), (Danışman: Doç. Dr. Özen Yaylagül), Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

